

A man with glasses and a grey shirt is using a hand plane on a wooden table. He is wearing yellow earplugs. The table is covered in wood shavings. A red-handled clamp is visible on the left side of the table. The background is a dark wooden wall.

Du kan lackera efter ett par timmar

Bussa elhyveln

på slitna lackytor

Med rätt maskiner tillgängliga går det rekordsnabbt att få bort alla lackskikt och djupa jack i bordet. Och efter en avslutande lackering blir bordet som nytt igen.

Elhyveln kräver faktiskt en hel del övning. Men om du för den längs en bräda som flyttas undan för undan, får du koll på den glupska maskinen.

Gör Det Själv

SVÅRIGHETSGRAD:

Med rätt verktyg går det snabbt. Är du noggrann är det också lätt.

TIDSÅTGÅNG:

Efter ett par timmar är bordet slipat och klart för lackering.

PRISBILD:

Inte en krona – bortsett från ev. hyra av maskiner ...

Maskinerna är halva arbetet

Maskiner som kan hyvla, slipa eller fräsa är guld värda – i tid.

Elhyveln

Med elhyveln kan du ta bort tunna lager lack och trä utan att lacken fastnar i maskinen. En hyvel som klarar vårt jobb kan köpas för under 1 000 kr, och dyrare maskiner kan hyras. Du kan ev. använda en manuell hyvel, medan lacken lätt fastnar i slippapper – så slipmaskiner är inte så bra.

Bandslipen

Den tuffaste av alla slipmaskiner är utan tvekan bandslipen. Den slipar snabbare än både excenterslip och planslip, men kräver också en mycket stadig hand. En hållbar bandslip kan köpas för under 1 000 kr. De två andra slipmaskinerna duger också, men räkna med att det då tar ett par timmar extra.

Handöverfräsen

Med en handöverfräs gör du blixtnabbt perfekta kanter med exakt den profil du vill ha. Det kan du klara med en fräs för endast ett par hundralappar, men på lång sikt får du större glädje och nytta av en dyrare modell. Det går att slipa eller hyvla en fin fas, men det kräver att du har övat en del.

Visst kan du slipa den lackerade ytan för hand med slippapper på kloss. Det är ett alternativ även om lacken har fuktfläckar och slagmärkena är djupa i det mjuka furuträet, så att även en del av träet ska bort.

Problemet är att det i varje fall tar hela semestern – och lite till. Inte minst för att lacken klibbar ihop på slippapperet nästan i samma sekund som du för slipklossen framåt. Men det skulle inte hjälpa särskilt mycket om du satte slippapperet under en planslip eller bandslip. Det går bara ännu kortare tid mellan varje byte av slippapper.

Om du hellre vill använda semestern till annat än slipning, så bör du "bussa" elhyveln på den lackerade ytan. Den maskinen är helt enkelt idealisk att ta bort lack med. Hyvelstålet angriper ju lacken underifrån eftersom den roterar nerifrån och framåt. Elhyveln kan dessutom ta bort flera mm trä och lack på en gång och vad viktigast är: den tar bort exakt lika mycket varje gång.

Det blir alltid spår efter elhyveln, men om du fortsätter med en annan maskin och väntar med handslipningen, så tar det bara ett par timmar innan du kan lackera!

Planera arbetet

Hyveln tar bort lack i hela hyvelstålets bredd.

1 Planera hyvelingen så att du tar bort exakt lika mycket av lacken för varje "hyveltag". Dela upp bordet i smala fält. De ska vara 5 mm smalare än bredden på hyvelstålet.

2 Spänn fast en rak bräda längs det första strecket och för hyveln framåt längs brädan. Flytta brädan till nästa streck och fortsätt på samma sätt. På så sätt kommer hyveln hela tiden att glida på den gamla ytan och ta bort lika mycket.

3 Elhyveln förs framåt genom att tryckas lätt mot brädan i en enda glidande rörelse utan stopp.

VIKTIGT! När du börjar på ett nytt fält trycker du ner hyveln i framänden. I slutet av fältet trycker du ner bakänden.

Slipa först tvärs över ådringen och avsluta med slipning längs med dem.

4 Nästa maskin är bandslipen. Den är grymt effektiv så var försiktig – annars gräver den ner sig i träet! Börja med slipning tvärs över ådringen och slipa sedan längs med ådringen. Byt slippapper till finare och finare korn.

5 Slipa även kanten runt bordet med bandslipen. För att lacken inte ska becka igen slippapperet börjar du med en grov variant. Håll hela tiden bandslipen i rörelse, dels för att lacken inte ska fastna, dels för att få en fin rundning av kanten.

Profilen på stålet överförs till kanten. Kullagret ser till att frässtålet går lika djupt in i kanten överallt.

6 Kanten måste återskapas. Vi tar därför fram en handöverfräs, för den formar snabbt och exakt bordskanten med den profil vi vill ha. Ett kullager glider längs bordskanten och styr fräsen. Du ska bara föra den framåt.

TIPS

Det kan inte rekommenderas att arbeta i köket med elhyvel, bandslip och handöverfräs. Spån och damm flyger runt öronen. Det är bäst att ansluta maskinerna till spånsug, och att stå i en lokal som lätt kan städas.

VERKTYG

Håll konstant tryck på elhyveln när du för den framåt i en stadig rörelse över ytan och utan stopp. Då kan du vara säker på att alla spår blir exakt lika djupa och att ytan blir plan.

7 En handslipning med fint slippapper ger en läcker finish efter att maskinerna har bearbetat ytan. Börja med den runda kanten på ovansidan och putsa sedan av den undre kanten innan du finslipar den lodräta delen av den.

Den första lacken får träet att resa sig, så därför är det viktigt med mellanslipning.

8 De nyslipade ytorna ska lackeras. Lacken läggs på i flera tunna skikt med fin mellanslipning när lacken har torkat. Den första strykningen bör utföras med en rätt utspädd lack. Läs anvisningarna på förpackningen nogga.